

Hasan Duman'ın Kütüphanelerimiz İçin Yaptıkları Ve Hakkında Yazılanlar

YAPTIKLARI

- "Bağdat Büyükelçiliği Türk Kültür Merkezi'nde iki yıl süren (1974-1976) görevinden sonra, mesleki kariyeri için önemli sayılabilecek bir göreve, İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ne Müdür Yardımcısı unvanı ile atanır. Muzaffer Gökman'ın emekli olması üzerine, 1977 yılında, müdür olarak hizmetine devam eder. Yaklaşık on yıl süren Kütüphane Müdürlüğü süresince, birçok çalışmaya imza atar. İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Hasan Duman için, hem mesleğinin, hem de kişiliğinin gelişmesinde önemli katkılar sağlamış; nitekim, bu başarılar onun 1986 yılında, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürü olmasına neden olmuştur. Genel Müdür olarak çalıştığı dört yıllık süre içinde, önemli çalışmalar, önemli hizmetler birbirini izler. Ancak, daha Beyazıt Devlet Kütüphanesi Müdür Yardımcısı iken Müdürü Muzaffer Gökman'dan devraldığı Ek Bina "Dişçilik Okulu" dosyasını Ankara'daki görevi sırasında çok yakından takip eder, nihayet binanın hizmete hazır hale getirilmesinden sonra 1 Nisan 1988 günü (Kütüphane Haftası içinde) zamanın Bakanı M. Tınaz Titiz ve İstanbul Valisi ile birlikte açılmasını sağlar, ve bu coşkuyu, eski mesai arkadaşları, okurlar ve Kütüphane dostlarıyla birlikte yaşarlar."
- "Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü ve Yayımlar Dairesi Başkanlığı görevleri sırasında Kültür Bakanlığı Yayınlarını yönetti;
- Milli Şair Mehmet Akif Ersoy'un yurtiçi ve yurtdışında anılması için kurulan Ulusal Komitenin Genel Sekreterliğini yaptı,
- Kütüphanecilik, enformasyon ve yayıncılık alanlarında bazı ilklere imza attı.
- Ülkemizde Genel Müdürlüğü sırasında kurduğu ISBN ve ISSN'den sonra, Vakıf bünyesinde ISMN(Uluslararası Standart Müzik Numarası) Türkiye Ajansı ve Müzik Yayınları Enformasyon Merkezi'ni kurdu(2001).
- Türk yayıncılığının ilk kez Uluslararası Frankfurt(1988) ve Kahire(1989) Uluslararası Kitap Fuarlarına katılımına öncülük etti.

- İstanbul'da toplanan(1989) İslam Ülkeleri Kütüphanecileri ve Enformasyon Bilimcileri Kongresi (COMLIS) III'ün Organizasyon Komitesi Başkanlığını yaptı ve aynı yıl bu kuruluşun 6 yıl süre ile 2. Başkanlığına seçildi.
- Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kuruluşları Federasyonu(IFLA) 54.Genel Konferansı'nın İstanbul'da yapılmasına öncülük etti, oluşturulan Ulusal Komite Üyesi ve Sergi Komitesi Başkanlığı görevlerinde bulundu(1995).
- Öncülük ve organize ettiği üçüncü uluslararası toplantı ise, 10.Uluslararası ISMN Paneli 2002 – Ankara'dır.
- Çalışmalarından bazılarını hatırlatmak gerekirse; Edebiyat Ödüllerinin ihdası, nicelik ve nitelik bakımından Hasan Ali Yücel döneminden sonra en etkili ve yaygın dönemini yaşayan Bakanlık yayınları (bu arada İslam Ansiklopedisi ve Türk Ansiklopesi tamamlanabildi) dışında;
- DPT'de “Kitabın Yatırım” olarak kabul edilmesi,
- halk kütüphanelerinin geceleri de hizmete açılması,
- geçici koleksiyonlarla hizmet götürülmesi ve
- belirligün kütüphanelerinin ihdası,
- kütüphanecilik meslek kitaplarının yayınlanması,
- kütüphanecilerin yurtdışına gönderilmesi,
- “Yasal Düzenlemeler ve Standartlaşma”ya gidilmesi yanında;

- “Halk Kütüphaneleri” ile “Kütüphanelerarası İşbirliği Kanunu” taslaklarının hazırlanması,
- “Halk Kütüphanelerinin Yurt Sathında Yaygınlaştırılmasında Mahalli İdarelerin Rolü ve İşbirliği Toplantısı” ve sonucunun yayımlanması,
- Türkiye’nin Tanıtılmasını olumsuz yönde etkileyen uluslararası kütüphanecilik ve yayıncılık kuruluşları nezdinde girişimde bulunularak işbirliği olanaklarının araştırılması (FID/UDC ve DDDC gibi),
- ayrıca kurumlararası ve yüksek düzeyde Kültür Bakanının başkanlığında “Türkiye Kütüphaneleri ve Diğer Bilgi Merkezleri Danışma Kurulu”nun oluşturulması,
- “Yazma ve Nadir Eserlerin Mikroform Ortamına Aktarılması” çalışmalarının başlatılması – fon yaratılması (ancak bu fonlardan yararlanmak mümkün olamamıştır),
- “Yazma ve Nadir Eserler Restorasyon ve Pataloji Merkezi Kurulması Projesi” çalışmaları ile halk kütüphanelerinde kitap seçiminin taşrada kütüphanecilere bırakılması gibi kütüphanecilik ve yayıncılık açısından önemli projelere, faaliyetlere girildi.
- “Gençliğin Boş Zamanlarının Değerlendirilmesi – Araştırma Ruhu ve Alışkanlığının Kazandırılması” amacıyla 10 dalda yarışmalar düzenlendi,
- “Ölümünün 50. Yılında Milli Şair Mehmet Âkif Ersoy Etkinliği” yurtiçi ve dışında başarıyla gerçekleştirildi;
- "En İyi Hediye Kitaptır" Kampanyası;
- ISBN (Uluslararası Standart Kitap Numarası); ISSN (Uluslararası Standart Süreli Yayınlar Numarası);

- ISMN (Uluslararası Standart Müzik Numarası)"nın literatürümüze ve yayın hayatımıza kazandırılması onun eseridir, demek, kimseye haksızlık sayılmaz...
- Öte yandan "I. Milli Kitap Fuarı-1987"nın arkasından Türk Yayıncılığının, ilk kez Uluslararası Kitap Fuarı'na katılmalarına öncülük etti (Frankfurt, 1988; Kahire, 1989).
- İslam Ülkeleri Kütüphanecileri ve Enformasyon Bilimcileri Kongresi (COMLIS) III'ün Organizasyon Komitesi Başkanlığı'nı yaptı ve COMLIS'in 6 yıl süreyle 2. Başkanlığına seçildi.
- 1995 yılında ise, resmi başvuruların 1989 yılında yapıldığı ve İstanbul'da gerçekleşen 61. IFLA (Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kuruluşları Federasyonu) Konsey ve Genel Kurul Toplantısı'nın İstanbul'da yapılmasına öncülük etti, Ulusal Komite Üyesi ve Sergi Komitesi Başkanlığı yaptı.
- IFLA'95'in başarılı bir organizasyon olarak hafızalara kazınmasında, önemli hizmetler sundu. Öncülük ve organize ettiği bir başka uluslararası toplantı ise, 10. Uluslararası ISMN Paneli 2002, Ankara'dır."

Kaynak: (*) "Giriş Niyetine Hasan Duman Biyografisi". Hasan Duman. **Zamandan Taşan Notlar: Seçme Yazılar.** Yay. Hazl.: Ahmet Karataş ve Ali Fuat Kartal. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği, 2008. ii-vii.

Kültür Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü : **1986'dan 1990'a / Kültür Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü**. Ankara: Kültür Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 1989. 86 s.; 24 cm. (İlk 32 sayfa <https://drive.google.com/file/d/1rxH08yHxOOqOOBZfRlswdggMwyhVlQxS/view?usp=sharing>)

HAKKINDA YAZILANLAR

- "Gazeteci, Yazar, Araştırmacı **Ergun Hiçyılmaz**, Hasan Duman için yaptığı bir değerlendirmede, "Türk Kültür tarihinin en mümtaz isimlerinden birisidir. Osmanlı-Türk Süreli Yayınları ve Gazeteleri'ni (1828-1928) kültürümüze yapılmış en büyük hizmetlerden biri olarak telakki ediyorum." demektedir.

- **Prof. Dr. Talat S. Halman** ise, "Müstesna Kütüphaneci Duman'dan Anıtlar" başlığını taşıyan yazısında "Hasan Duman Türkiye'mizin önde gelen kütüphanecilerinden biri. Bir süre önce Kültür Bakanlığı'nın Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü'nü ve Türkiye Kütüphaneciler Birliği'nin başkanlığını yapmıştı. Her görevde varlık gösteren, boşlukları dolduran, yeniliklere yönelen çalışkan bir uzmandır. Devasa bir yayını gerçekleştirdi: Cornelius Gurlitt adlı Alman bilginin 1907 yılında Berlin'de yayımladığı 35x53 cm boyutlarındaki "İstanbul'un Mimari Sanatı" adlı eserin yeni baskısı. Yüzlerce nefis fotoğraf, kroki, şema vb. içeren bu anıtsal kitabın, ilk baskısı 10 kg ağırlığındaymış. Duman'ın Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı tarafından yapılan yeni baskısı da, 8 kg'dan hafif olmasa gerek. Prof. Dr. Rezan Kızıltan Almanca'dan başarıyla çevirmiş. Okumaya, bakmaya doyum olmayan görkemli bir eser. Hasan Duman'ın büyük bir çalışması daha var. Üç cilt olarak "Osmanlı-Türk Süreli Yayınları ve Gazeteleri (1828-1928)". İki bin sayfayı aşkın bir kaynak hazinesi. Hasan Duman, 2 cilt halinde, "Osmanlı Salnameleri ve Nevsalleri" başlığıyla eski yıllıklar hakkında bir kaynaklar kitabı da yayımladı. Müstesna bir kütüphanecinin bilim ve kültüre tek başına yaptığı büyük hizmetler bunlar" diye, düşüncelerini ifade etmektedir.
- Bir başka yazar ve eleştirmen **Doğan Hızlan**, "Araştırmacıların Can Yoldaşı Bibliyografyalardır" adını taşıyan köşe yazısında, "Hasan Duman'ı, Beyazıt Devlet Kütüphanesi müdürü iken tanıdım. Kütüphaneye araştırma için gelenlere nasıl yardımcı olduğunu bilirim. Kütüphaneciliğe ömrünü adanarlardan biridir. Yirmi yıllık bir emek ile hazırlanan her iki kitap da araştırmacılar için vazgeçilmez başvuru hazinesi değeri taşıyor." demektedir.
- **Prof. Dr. Mim Kemal Öke** ise "Tarihin Süzgecinden" köşesinde, "İnanın tebrik etmek lazım. Kütüphaneler Genel Müdürümüz, çalışkan insan, Salnameler başta olmak üzere, Osmanlıdan Cumhuriyete devletin temel referans kaynaklarını yeniden bastırıyor" diye, tanıtılmaktadır.
- **Beşir Ayvazoğlu** ise "Bir Adam ve Bir Vakıf" adındaki yazısında, "Hasılı, Hasan Duman, ülkesini seven, hayalleri olan çalışkan insanların kıt imkânlarla bile ne kadar büyük işler yapabileceklerini gösteren gerçek bir bilgi ve kültür adamı. Bu ülkede onun gibi insanların çoğalması lazım" övgüsünde bulunmaktadır.
- **Prof. Dr. Ali Birinci** de "Hasan Duman'a araştırmacıların şükran borçlu oldukları her türlü izahtan beridir" diye, teşekkürlerini ifade ediyor.
- Başka bir değerlendirme de **Osman Oktay**'dan geliyor: "Türkiye'de kütüphanelerin tozlu rafları arasında geçen yıllarını, yurt dışında yaptığı araştırma ve incelemelerini ve bürokrat olarak yaptığı hizmetleri, bir de daha önce yayınladığı mesleki kitapları bu güzel eserlerle taçlandıran Hasan Duman'ı tebrik ediyor, daha nice eserler vermesini diliyorum".

- “Hasan Duman'ın eserleri ve çalışmaları hakkında, yurtiçi ve yurt dışında, birçok yazar, araştırmacı, kütüphaneci, gerçek ya da tüzel kişi, tanıtım, yorum ve değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Bunlar, yurt içinde (kişiler); Prof. Dr. Abdülkerim Abdülkadiroğlu, Özgen Acar, Türker Acaroğlu, Dr. Halil Açıkgöz, Beşir Ayvazoğlu, Prof. Dr. Ali Birinci, Ali Can, Nurettin Ceviz, Prof.Dr.Atilla Çetin, Dr. Altan Çetin, Nezih Demirtepe, Yavuz Donat, Ziyad Ebüzziya, N.T. Ergün – Prof. Dr. Necmeddin Sefercioğlu, Prof. Dr. Talat S. Halman, Doğan Hızlan, Ergun Hiçyılmaz, Dr. Aytuğ İz'at, Ahmet Kabaklı, Ahmet Karataş, Dr. Orhan Koloğlu, Osman Oktay, Prof. Dr. Mim Kemal Öke, Dr. M. Kayahan Özgül, Dr. Yılmaz Öztuna, Ahmet Say, Musa Seyirci, Prof. Dr. Mahmut Şakiroğlu, Dr. Fethi Tevetoğlu, Lütfü Tınç, Ferit Ra-gıp Tuncor, Mehmet Yaşin. Yurt dışında; L. Bisharat, Palmira Brummell, Prof. Dr. Kemal Karpat, P. Sadgrove, Prof. Dr. Mihail Guboğlu, Gazmend Ship gibi. Ayrıca, yurt içinde; Atlas, Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Bilge, Bizim Gazete, Cumhuriyet ve Kitap eki, EKEV Akademi Dergisi, Erdem, Hürriyet, İLESAM Haber Bülteni, Kubbealtı Akademi Mecmuası, Meydan, Milli Kültür, Milliyet, Nüsha, Popüler Tarih, Sabah, Somut, Tarih ve Toplum, Tercüman, TÜRDAV Basın-Yayın Birliği Kataloğu, Türk Dünyası, Türk Kütüphaneciliği, Türk Yurdu, Türkiye, Yeni Defne, Yeni Şafak, Zaman; yurt dışında ise, Brismes Bulletin (ABD), International Journal of Middle East Studies (ABD), MESA Bulletin (ABD), MELA: Middle East Librarians Associations, Revista de Istorie(Romanya), Stevdia et Aça Orientalia (Romanya), Studime Historice(Arnautluk) gibi dergi ve gazetelerde yorumlanmıştır.”

Kaynak: (*) “Giriş Niyetine Hasan Duman Biyografisi”. Hasan Duman. **Zamandan Taşan Notlar; Seçme Yazılar**. Yay. Hazl.: Ahmet Karataş ve Ali Fuat Kartal. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği, 2008. ii-vii.